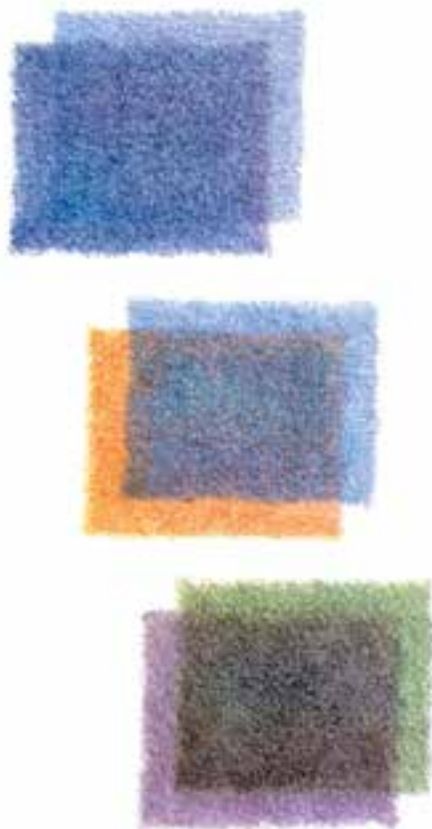

سفید را از بین برده و بافت یک‌دستی را ارائه داده و موجب غنای رنگ آمیزی می‌شود. علاوه بر آبرنگ برای پوشش سطوح زمینه می‌توان از ایربراش یا رنگ اکریلیک استفاده نمود. جهت شناخت هر چه بیش‌تر با شیوه‌های مختلف مدادرنگی به نمونه‌های تصاویر ۴ تا ۸ توجه کنید.

استفاده از سایر شیوه‌ها با مداد رنگی: علت جالب بودن شیوه مداد سادگی و قابل دسترس آن می‌باشد. گاهی اوقات برای صرفه‌جویی در وقت یا ایجاد کیفیت‌های تصویری متفاوت می‌توان از سایر وسایل کمک گرفت به عنوان نمونه آبرنگ می‌تواند برای پوشاندن سطح زمینه یا سطوح بزرگ مورد استفاده قرار گیرد. علاوه بر آن این شیوه با پوشش دادن به نقاط فرورفته کاغذ، نقاط

تصویر ۵ - الف - شیوه مداد رنگی - شیوه رنگ آمیزی لایه لایه

تصویر ۵ - ب - تصویر سازی با استفاده از مداد رنگی به شیوهی لایه لایه

تصویر ۵-ج - تصویرسازی با استفاده از مداد
رنگی به شیوهی لایه‌گذاری، اثر سوزان فیلد

تصویر ۵-د - تصویرسازی با استفاده از
مداد رنگی به شیوهی لایه‌گذاری بر کاغذ
رنگی، اثر بیل نلسون

تصویر ۵-ه - تصویرسازی با استفاده از
مداد رنگی به شیوهی هاشور، اثر کین زونکر

ب.

الف

د

ج

هـ

تصویر ۶- در تصاویر الف تا هـ مراحل مختلف اجرای یک اثر با استفاده از شیوهی هاشور (خطی) مشاهده می‌شود.

این گونه مدادها علاوه بر کاغذ به قلم موی آبرنگ و یک ظرف آب نیاز است (تصویر ۷).

لازم به ذکر است که علاوه بر مداد رنگی معمولی، در بازار مدادهای رنگی حلال با آب نیز وجود دارد که با استفاده از آن‌ها می‌توان به بافت‌های متنوعی دست یافت، و برای استفاده از

تصویر ۷ - مداد رنگی حلال با آب و وسایل مورد نیاز تصویرسازی با آن را نشان می‌دهد.

برای استفاده از این گونه مداد رنگی‌ها کافی است که ابتدا به صورت هاشور طرح را تصویرسازی کرد و سپس با قلم موی آغشته به آب جهت ترکیب رنگ‌ها بر سطح تصویر قلم‌مو را حرکت داد، بدین صورت تصویری مشابه بافت آبرنگ به دست می‌آید و جهت اصلاح رنگ و یا غنی‌تر کردن ترکیبات رنگی در زمانی که سطح کاغذ هنوز خیس است می‌توان با مداد رنگی رنگ جدید به آن اضافه کرد. لازم به توضیح است که برای این شیوه کم‌تر از شیوه‌ی لایه‌گذاری استفاده می‌شود زیرا همان‌طور که گفته شد، با کشیدن قلم موی خیس بر سطح تصویر به سادگی می‌توان رنگ‌ها را در هم ترکیب کرد و نیازی به شیوه‌ی پرداخت و لایه‌گذاری نیست زیرا لایه‌های زیرین دیگر در امر ترکیب رنگ، نقش چندانی ندارند (تصویر ۸).

همواره توجه داشته باشید که در این روش کافی است برای به دست آوردن رنگ سوم دو رنگ اولیه را در کنار هم قرار دهیم و توسط قلم‌مو و آب از ترکیب آن دو رنگ، رنگ سوم را به دست می‌آوریم. در این روش نیز همانند کار با مداد و مداد رنگی معمولی، ابتدا رنگ‌های روشن به کار برده می‌شوند و به تدریج رنگ‌آمیزی رنگ‌های تیره به آن اضافه می‌گردد.

تصویر ۸ - تصویرسازی با استفاده از مداد رنگی حلال با آب و روش کار با آن را نشان می‌دهد.

تمرین

- ۱- به شیوه‌ی لایه‌گذاری، با استفاده از اشکال ساده‌ی هندسی به تصویرسازی چند جوجه به همراه مادرشان بپردازید.
- ۲- از شیوه‌ی آزاد و یا تلفیقی برای تصویرسازی کارت‌پستال (اصل و ارژینال تصویر در ابعاد A4 طراحی شود) بپردازید.
- ۳- با هاشورهای ساده و کوتاه به تصویرسازی یک صفحه از کتاب کودک (شعر) در ابعاد 25×25 cm بپردازید.

۲-۲- مازیک^۱

انواع مختلف (تینری، الکلی، آبرنگی و شبرنگی یا فسفری) یافت می‌شوند (تصویر ۹- الف و ب).

ماژیک‌های با کیفیت مرغوب دارای اثرات رنگی بسیار خوب هستند و روی اکثر سطوح کاغذی اثر جالبی دارند. در بازار مناسب‌ترین کاغذ برای استفاده از ماژیک کاغذهایی با سطح صیقلی و نه چندان براق نظیر کاغذ ایربراش موجود می‌باشد.

برای یک مبتدی ماژیک‌ها احتمالاً ساده‌ترین و سریع‌ترین راه برای شروع کار با رنگ می‌باشند. ماژیک‌ها ابزار مناسبی برای طراحی (مُد، طراحی صنعتی و معماری)، تصویرسازی و حتی طراحی‌ها و نقاشی‌های سریع می‌باشند. ماژیک‌ها از آن‌جایی که سریع خشک می‌شوند برای کشیدن طرح‌های اولیه و یا هم‌چنین برآورد رنگ‌ها بسیار مفید می‌باشند و در اندازه‌ها و

تصویر ۹- الف - ماژیک‌ها در انواع تینری، الکلی، آبرنگی و شبرنگی یا فسفری در تصویر مشاهده می‌شوند.

تصویر ۹- ب - ماژیک‌ها در انواع مختلف، با ضخامت‌های گوناگون و اثرات متفاوت آن بر کاغذ مشاهده می‌شود.

مواد و ابزار کار

- ماژیک‌هایی که حلال آن‌ها آب می‌باشد.
- کاغذ کالک روغنی یا کاغذ گلاسه خیلی براق
- تیغ یا کاتر برای ایجاد خراش
- مداد طراحی

- کاغذ سفید (هنگامی که از کالک استفاده می‌شود).

این شیوه برای افرادی که هنوز تجربه لازم در استفاده از مداد رنگی و رنگ روغن و سایر ابزارهای کاربردی در رنگ‌آمیزی را ندارند، استفاده می‌شود.

استفاده از این شیوه ساده‌ترین و سریع‌ترین راه برای ایجاد رنگ‌آمیزی و سایه‌روشن می‌باشد. ماژیک انواع مختلف دارد برای این منظور باید از ماژیک‌هایی استفاده کرد که دارای نوک نازکی (قلمی) باشند و جنس نوک آن‌ها نیز سخت باشد تا به راحتی خم نشده و نشکند. در اجرای این شیوه از رنگ‌های روشن شروع نموده و به رنگ‌های تیره می‌رسیم. بعد از اتمام رنگ‌آمیزی می‌توان به وسیله کاتر یا ابزاری که بتواند برخی نقاط مورد نظر را برای ایجاد نور یا تیزی‌های خاص خراشید. ساده‌ترین روش این شیوه به شرح زیر می‌باشد.

ابتدا برای این که ذهن هنرجو دچار ترکیب‌بندی و رنگ‌آمیزی موضوع‌ها نشود می‌توان از یک تصویر آماده مثل انواع گُل، منظره یا پرتره انسان استفاده نمود. طرح فوق را به عنوان الگو زیر دست گذارده و سپس کاغذ کالک روغنی را روی آن قرار می‌دهیم. بدین ترتیب طرح زیرین از زیر کالک به اندازه‌ای که مورد نیاز باشد دیده می‌شود. سپس از نقاط روشن طرح شروع به رنگ‌آمیزی می‌نماییم. رنگ‌های درجه تیره‌تر را تا

تیره‌ترین رنگ یعنی رنگ مشکی به کار می‌گیریم. در این شیوه به راحتی می‌توان لکه‌های روشن و تیره را در هم محو کرد و سایه‌روشن دقیق ایجاد نمود. برای محو کردن رنگ‌ها در هم می‌توان از یک ماژیک خشک شده که فاقد رنگ باشد نیز استفاده نمود. برای این که طرح حالت جالبی بگیرد باید متناسب با وضعیت موضوع که در زیر دست قرار دارد رنگ‌ها را به کار برد و هر جا که لازم است سایه‌روشن ایجاد نمود. در نهایت برای ایجاد تیزهای موجود در موضوع می‌توان از قلم راپیدوگراف با رنگ‌های مختلف یا کاتر برای خراش استفاده نمود. پس از اتمام رنگ‌آمیزی طرح فوق را از زمینه کالک به صورت محیطی جدا نموده و روی کاغذ سفید می‌چکانیم بدین ترتیب رنگ‌های طرح فوق با شدت و درخشش خاصی رؤیت می‌شوند.

با گسترش و پیشرفت کار می‌توان طرح‌های دلخواه را بدون استفاده از الگو که در زیر دست قرار می‌گرفت، به کار برد. علاوه بر آن می‌توان به جای کالک از کاغذ گلاسه براق نیز استفاده کرد که در هنگام استفاده از کاغذ براق باید طرح مورد نظر را با درج مرزهای نور و تیرگی‌ها با مداد کم‌رنگ روی کاغذ کشیده سپس از رنگ‌های روشن به تیره مطابق با توضیحاتی که در قبل اشاره شد رنگ‌آمیزی نمود.

البته برای تنوع در رنگ‌آمیزی می‌توان رنگ‌ها را بدون محو کردن و هنگامی که با هم مرز مشخص و تفکیک شده دارند، به کار گرفت (تصویر ۱۰) در خاتمه جهت آشنایی با شیوه‌های مختلف به تصاویر ۱۱ و ۱۲ نیز توجه گردد.

تصویر ۱۰ - نقاشی با ماژیک بر کاغذ کالک، اثر دانشگرنزاد

تصویر ۱۱- نمونه‌ای از تصویرسازی با
ماژیک به شیوه‌ی آزاد و تلفیق با آبرنگ

تصویر ۱۲- نمونه‌ای از تصویرسازی با
ماژیک به شیوه‌ی هاشور آزاد و تلفیق آن با
آبرنگ

نتایج تجربی نو

تمرین

با استفاده از شیوه‌ی مازیک بر کاغذ کالک به تصویرسازی چند گل به صورت ساده شده برای کارت پستال در ابعاد A4 پردازید.

۳-۲- مرکب

مرکب از ابزار بسیار رایج در خلق آثار طراحی و خوش‌نویسی است که از گذشته‌های بسیار دور در مشرق زمین و سرزمین ما رایج و متداول بوده است. و در امر طراحی و خوش‌نویسی در کشورهای چین و ژاپن با استفاده از حرکات سریع قلم مو جهت این امر استفاده شده است. در کشور ما نیز مرکب در هنر خوش‌نویسی با استفاده از قلم نی کاربرد فراوان داشته و دارد. در دنیای غرب نیز در عهد رنسانس و باروک از آب مرکب و مرکب برای طراحی استفاده‌های زیادی شده و در حال حاضر در کلاس‌های آموزش طراحی نیز کاربرد فراوان یافته است. در تصویرسازی نیز در عصر کنونی از مرکب و انواع آن به شیوه‌های متفاوتی استفاده می‌گردد و این روش‌ها و شیوه‌ها عبارت‌اند از:

۱- نقطه‌چین یا نقطه‌پردازی

۲- هاشور آزاد

۳- هاشور یک سویه یا هم جهت

۴- هاشور متقاطع

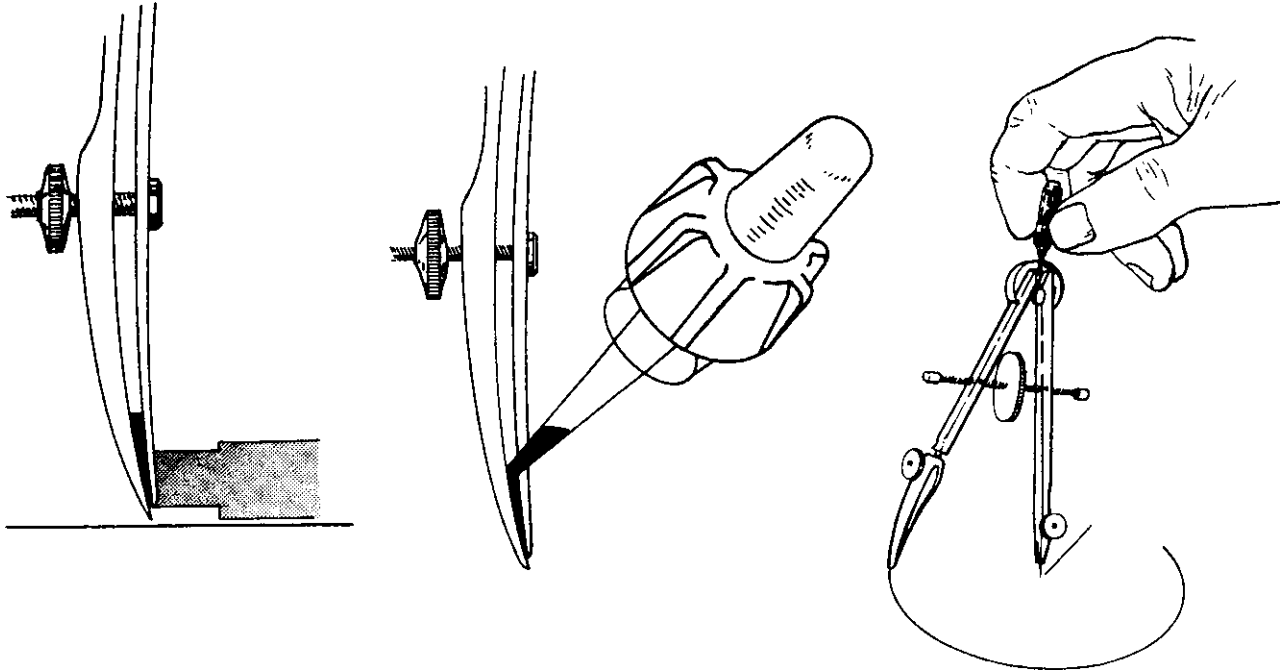
وسایل لازم

قلم خط‌کشی (ترلینگ)، راپیدوگراف، قلم فلزی،

خودنویس، انواع روان‌نویس و قلم مو.

انواع مرکب اعم از تک رنگ یا رنگی.

در این جا به شیوه‌ی استفاده از ابزار مرکبی یا ترلینگ که در اغلب جعبه‌های پرگار یافت می‌شود به اختصار پرداخته می‌شود. از این ابزار برای ترسیم خطوط دقیق بر روی کاغذ، مقوا و طلق استفاده می‌شود. بهترین حالت برای استفاده از ابزار مرکبی آن است که آن را به صورت کاملاً عمود نگه داریم و با استفاده از قطره‌چکان (تصویر ۱۳) آن را پرکنیم. اگر بخواهیم ضخامت خطوط را کم و یا زیاد کنیم با بستن و یا باز کردن پیچ تنظیم می‌توانیم به این امر دست یابیم.

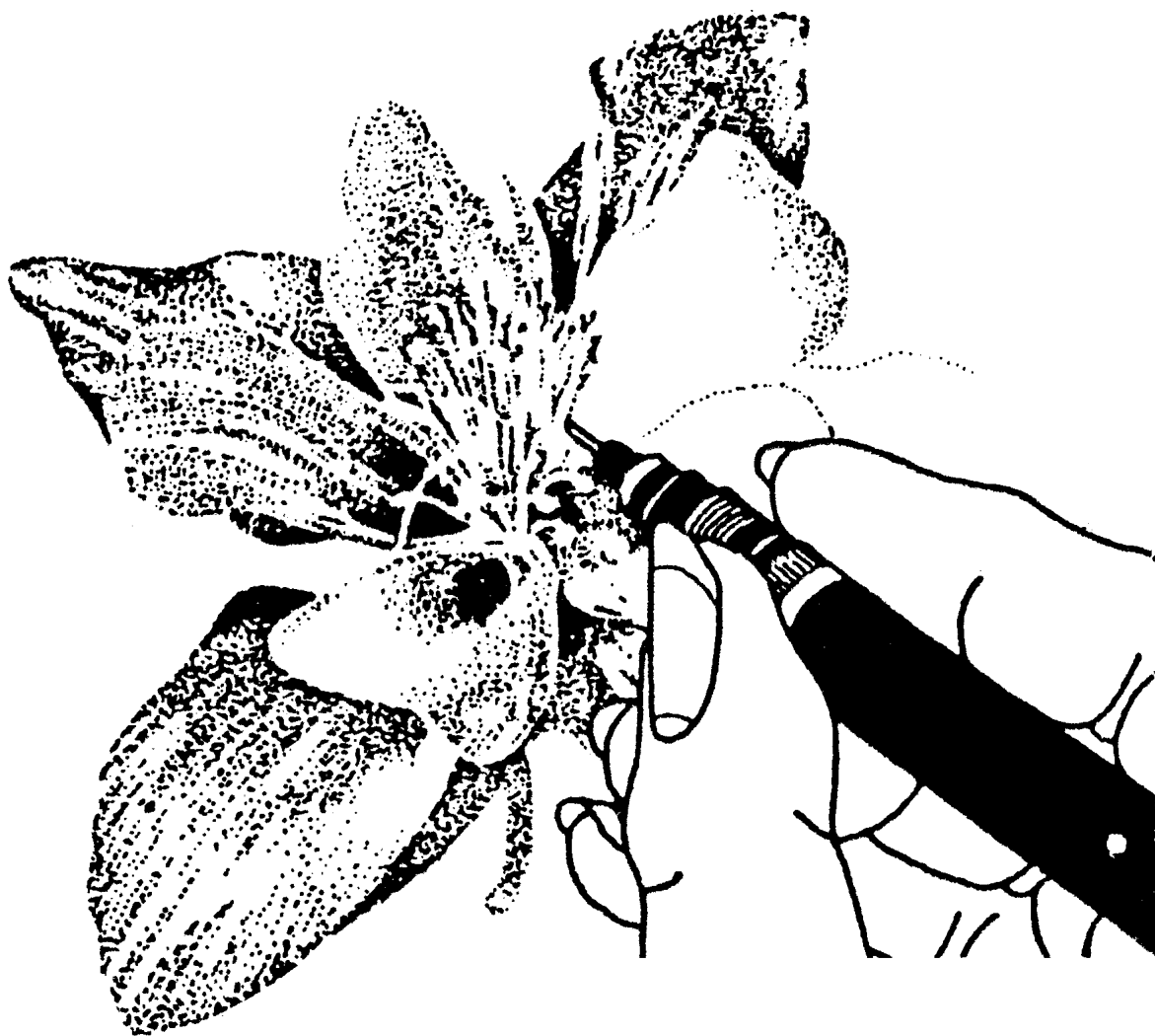
تصویر ۱۳- در تصویر طریقه‌ی نگه‌داری، پرکردن مرکب و ترسیم ابزار مرکبی یا ترلینگ مشاهده می‌شود.

(تصویر ۱۴). مناسب‌ترین ابزار برای این شیوه قلم راییدوگراف می‌باشد.

۲- شیوه‌ی هاشور آزاد: شما در طراحی با استفاده از هاشور آزاد تجربیات فراوانی کسب کرده‌اید. در این جا نیز با استفاده از مرکب و ابزار خاص آن می‌توانید جهت خلق تصاویری زیبا از این شیوه استفاده نمایید. در این شیوه همان‌طور که از نامش پیداست هاشورها جهت و سوی خاصی ندارند و به صورت آزاد رسم می‌گردند (تصویر ۱۵). برای این شیوه مناسب‌ترین ابزار قلم فلزی، روان‌نویس و خودنویس می‌باشند. زیرا استفاده از راییدوگراف برای این شیوه به ویژه اگر نوک آن نازک باشد موجب آسیب دیدن سوزن راییدوگراف خواهد شد.

در این جا با توجه به این که هنرجویان عزیز در کتاب طراحی به استفاده از مرکب و شیوه‌های گوناگون آن آشنایی و شناخت کامل یافته‌اند به طور اختصار جهت یادآوری به شیوه‌های مختلف و کاربرد آن اشاره می‌کنیم.

۱- شیوه‌ی نقطه‌چین یا نقطه‌پردازی: این شیوه مشابه نقطه‌پردازی در نگارگری سنتی ما ایرانیان است و تنها تفاوت آن استفاده از نوع ابزار است. خلق تصاویر با نقطه‌پردازی امری سخت و طاقت‌فرسا است. در این روش برای قسمت‌هایی که باید تیره‌تر شوند از تمرکز نقاط و تکرار زیاد آن‌ها با فاصله‌ی کم‌تر استفاده می‌کنیم و اگر بخواهیم قسمت‌های روشن‌تر را نشان دهیم از نقاطی با فاصله‌ی بیش‌تر و ضخامت کم‌تر استفاده می‌کنیم.

تصویر ۱۴- تصویرسازی به شیوه‌ی نقطه‌چین یا نقطه‌پردازی با استفاده از راییدوگراف را نشان می‌دهد.

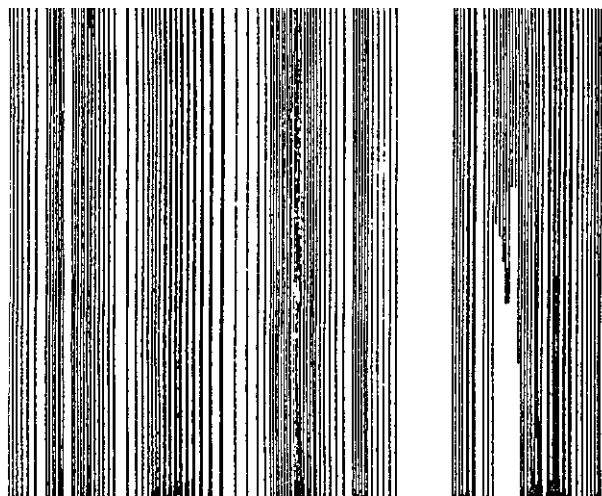
خطوط در یک سو جهت تیره تر کردن تصویر استفاده می شود (تصویر ۱۶). و گاه طراح با استفاده از ابزاری (راییدوگراف و یا قلم هایی که خوب کار نمی کنند و جوهر آن ها گیر می کند) برای خلق بافت های خشن استفاده می کنند و به نتایج خوبی دست می یابند (تصویر ۱۷).

۳- شیوهی هاشور یک سو یا هم جهت: در این شیوه تمامی خطوطی که جهت ترسیم به کار برده می شوند کاملاً هم سو و هم جهت می باشند و در جهات عمودی، افقی و یا مورب خطوط ترسیم می شوند و با استفاده از ابزار گوناگون می توان به بافت های متفاوتی دست یافت. در این شیوه برای تیره تر کردن تصویر فواصل خطوط کم تر و یا خطوط ضخیم تر می شوند و اغلب از تکرار

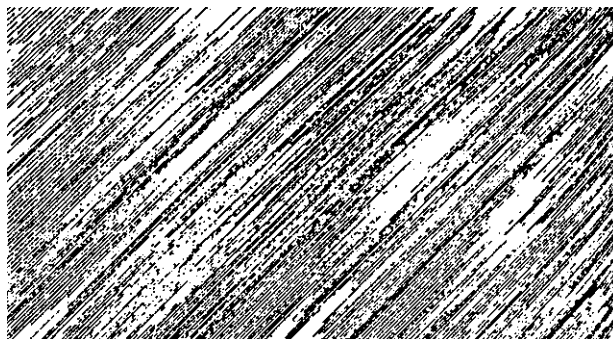

تصویر ۱۵

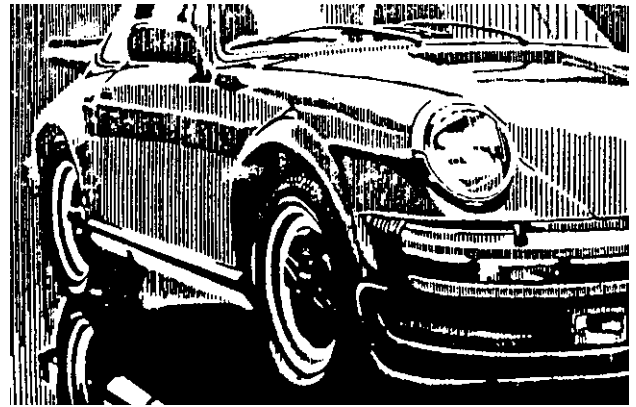
تصویر ۱۶- جهت تیره کردن طرح با استفاده از کم کردن فواصل خطوط و افزایش ضخامت خطوط می توانیم به خلق تصاویر پیردازیم.

تصویر ۱۷- نمونه ای از بافت ایجاد شده با قلم راییدوگراف که با سرعت ترسیم شده است.

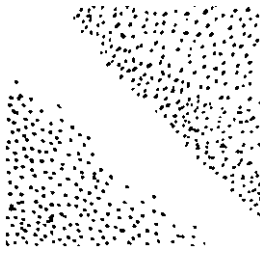
در تصویر ۱۸ شما می‌توانید نمونه‌ای زیبا را که با استفاده از این شیوه ترسیم شده است را مشاهده کنید. هنرمند برای نشان دادن قسمت‌های نورانی تصویر آن قسمت‌ها را کاملاً خالی گذاشته است و در قسمت‌هایی که نیاز به تیره‌گی بیش‌تر بوده است با استفاده از راپیدوگراف فواصل خطوط را کم و گاهی آن را کاملاً سیاه کرده است.

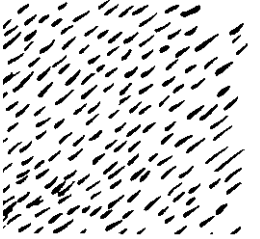
تصویر ۱۸- تصویرسازی به شیوه‌ی طراحی با استفاده از خطوط یک‌سو و هم‌جهت توسط راپیدوگراف (با استفاده از صفحات از جنس مواد پلاستیکی به عنوان زیپ‌تون که هم به صورت رنگی و هم هاشورهای آماده از نوع حروف برگردان هم می‌توان به این گونه بافت‌ها در زمان اندک دست یافت).

۴- شیوه‌ی هاشور متقاطع: هاشور متقاطع، مجموعه‌ای از خطوط موازی چند سویه است که برای افزایش نسبت بزرگی زمینه و ترسیم تصویر بر هم منطبق شده‌اند. در این شیوه برای تیره‌تر کردن سطوح از تکرار خطوط در جهات مختلف استفاده می‌کنیم و ابتدا خطوطی هم‌سو و در یک جهت را ترسیم می‌کنیم و سپس در جهت خلاف آن خطوط متقاطع را رسم می‌کنیم. در این شیوه برای کسب مهارت بیش‌تر باید به حد کافی تمرین کرد تا در حین تصویرسازی کم‌تر دچار خطا گردید (تصویر ۱۹).

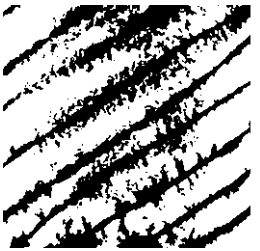
برخی واژه‌های لاتین که در هاشورزدن از آن استفاده می‌شود عبارتند از:

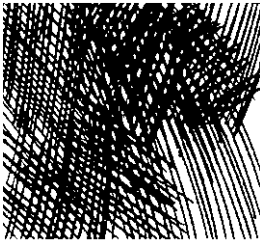
نقطه‌چین کردن برای ایجاد بافت،
سایه و ته رنگ = Stippling

خطوط کوتاه و مقطع برای ایجاد بافت و یا سایه‌زدن پس زمینه =
Jabbing Lines

لک انداختن خطوط، خط کشیدن بر روی کاغذهای مرطوب =
Smudge Lines

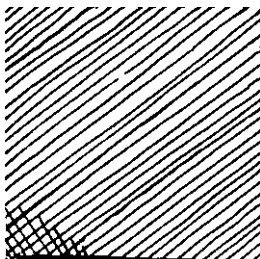
هاشور زدن دو طرفه برای قوت بخشیدن ارزش خطوط =
Hatching: Crosshatching

خطوط ترک‌دار برای ایجاد احساس عمق = Crazy Lines

هاشورزنی برای ایجاد درشت و برجسته = Hatching

هاشورزدن یک‌طرفه برای ایجاد ارزش‌های سایه‌ها = Hatching

تمرین

- ۱- با استفاده از شیوه‌ی نقطه‌پردازی و ترکیب‌بندی مناسب به طراحی از چند میوه به صورت سیاه و سفید پردازید.
- ۲- با استفاده از هاشور، تصویرسازی سه صحنه از یک داستان برای مقطع سنی الف در ابعاد 25×25 cm پردازید.

۴-۲- اسکراچ برد (خراش)

اسکراچ برد مقوای مخصوصی است که از اوایل قرن بیستم اختراع شده و به جای سنگ‌های لیتوگرافی، که قبلاً برای چاپ سنگی استفاده می‌شد، به کار گرفته شده است. این مقوا شامل یک لایه گچ سفید است که با چسب مخصوصی درهم آمیخته شده و روی مقوا پرس شده است. ضخامت گچ خیلی کم است که پس از خشک شدن به سرعت صاف و محکم می‌شود.

این مقوا را پس از آغشته کردن با مرکب مشکی یا رنگی و ایجاد خراش با ابزار نوک تیز می‌توان طرح‌های جالبی را با هاشور و سایه‌روشن‌های دقیق و ظریف سیاه و سفید به وجود آورد.

وسایل لازم

- مقوای مخصوص یا مقوای گلاسه براق یا فویل
چسب‌دار نقره‌ای و طلایی یا ورقه‌های نازک P.V.C چسب‌دار که قابلیت جذب مرکب را داشته باشند.

- مرکب چین یا مرکب راپیدوگراف یا هر نوع مرکبی که روی مقوای گلاسه جذب شده و پس از خشک شدن ریخته نشود.

- ابزارهای خراش

- سمباده

- خط‌کش، پیستوله، پرگار

- مداد جهت طراحی اولیه (نوک سخت مورد نظر می‌باشد).

در گذشته از این شیوه به علت خصوصیت ذاتی اش (سیاهی و سفیدی) در چاپ روزنامه و کتاب استفاده می‌کردند.

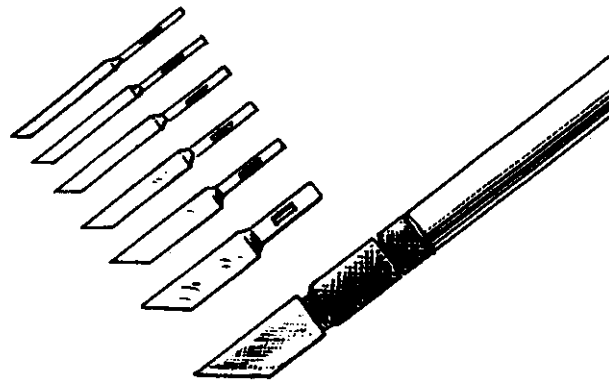
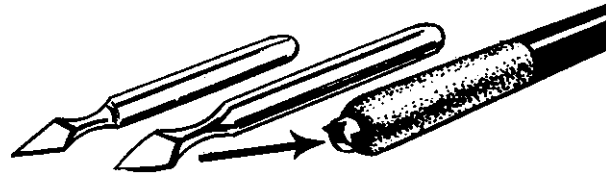
ابزار خراش: تیغ‌های مخصوصی که با اندازه و تیزی‌های

مختلفی که با پیچ در بدنه‌شان محکم می‌شوند برای بریدن مقوا و

کاغذ و خراش روی آن استفاده می‌شود. علاوه بر آن با انواع

تیغ‌های جراحی^۱ و اصلاح و تیغ‌های موکت‌بری می‌توان این شیوه

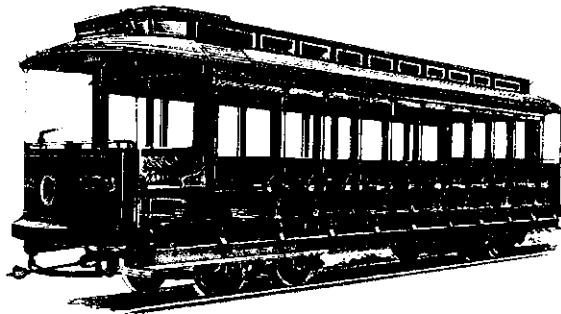
را اجرا نمود (تصویر ۲۰).

تصویر ۲۰- ابزارهای خراش متداول در شیوه اسکراچ برد

طرز کار: ابتدا طرح را روی کاغذ معمولی کشیده و سپس پشت کاغذ را با گچ‌رنگی کاملاً پوشش می‌دهیم (البته برای انتقال طرح می‌توان از کاربن با رنگ‌های مختلف نیز استفاده نمود) سپس لبه‌ی بالایی کاغذ را روی مقوای اصلی با چسب نواری می‌چسبانیم بعد از این مرحله با مداد نوک سخت (از سری H تا 6H) یا قلم استنسیل یا هر وسیله‌ای که نوک آن خیلی تیز نباشد خطوط خارجی طرح را مجدداً می‌کشیم. بعد از انتقال طرح سطح کاغذ که باید مرکبی شود (سطوح وسیع سیاه) را با مرکب چین یا مرکب راپیدوگراف به وسیله‌ی قلم موی متوسط می‌پوشانیم. پس از اطمینان از این که تصویر اصلی به طور کامل روی مقوا کپی شده است اقدام به انتقال جزئیات طرح روی سطح مرکبی شده

می‌نماییم. پس از آن به وسیله ابزارهای مخصوص خراش ایجاد می‌کنیم (تصویر ۲۱). ساده‌ترین نحوه به دست گرفتن وسیله خراش همانند گرفتن مداد یا قلم در دست می‌باشد. در این روش خطوط خیلی بلند نیستند ولی تنوع آن‌ها زیاد است. اگر در ترکیب کار احتیاج به خطوط بلندتری هست خیلی راحتی دست خود را جابه‌جا کنید و خطوط جدید را از انتهای خطوط قبلی ادامه دهید. برای این که خطوط در فرم‌های مختلف باشد، صفحه طراحی را بگردانید و خطوط را به طرف خود بکشید تا کار آسان‌تر شود. برای ایجاد هاشورهای یک دست و منظم می‌توان از خط‌کش یا شابلون استفاده نمود.

تصویر ۲۱- شیوه اسکراچ‌برد، رنگ‌آمیزی سطوح بزرگ. باید توجه نمود که سطوح سفید نباید مرکبی شوند.

ایجاد بافت اجسام نیز نتیجه نحوه خراشی است که صورت گرفته است علاوه بر آن احساس فرم و حجم در نتیجه نور و سایه بستگی به نحوه خراشیدن خطوط و سطوح دارد (تصویر ۲۲).
تعمیر یا تصحیح: خطوطی که خراشیده شده‌اند می‌توانند دوباره مرکبی شوند ولی شیارهای حاصل از آن هم‌چنان باقی می‌ماند، که این شیارها مانع ایجاد خطوط جدید می‌گردند. البته با استفاده از سمباده بسیار نرم که سطوح مقوا را مجدداً

صاف می‌کند، می‌تواند مؤثر باشد. ساده‌ترین راه برای ایجاد حالت سایه‌روشن کار کردن از طرفی به طرف دیگر است. از قسمت سفید یا روشن‌ترین قسمت به طرف تیره‌ترین بخش کار کم خراش دهید تا به قسمت کاملاً سیاه برسید. یادگیری این شیوه و خراشیدن سایه‌روشن‌ها با هاشور توانایی هنرمند را هنگامی که با سایر وسایل از قبیل مداد، خودکار، قلم فلزی یا راپیدوگراف اقدام به هاشور می‌نماید افزایش می‌دهد و نحوه سایه‌زدن با خطوط سیاه و سفید

تصویر ۲۲- اسکراج برد روی کاغذ گلاسه، اثر حسن دانشگر نژاد

اسکراج برد شباهت دارد تهیه این ورقه‌ها با هزینه کم قابل دسترسی می‌باشد (تصاویر ۲۳ تا ۲۹).
در خاتمه جهت آشنایی بیشتر به نمونه‌های تصاویر توجه شود.

را به وی می‌آموزد. برای ایجاد برخی از بافت‌های ظریف که با دست به طور یک نواخت و منظم امکان پذیر نمی‌باشد می‌توان از ورقه‌های نازک چسب‌دار که حاوی نقش است و به «زیپاتون» معروف است، استفاده نمود این ورقه‌ها که با طرح‌ها و بافت‌های مختلف است از حیث شیوه (سیاهی و سفیدی خالص) با شیوه

تصویر ۲۳- اسکراچ برد، خراش روی فویل یا آلومینیوم چسب دار، اثر حسن دانشگر نژاد

تصویر ۲۵- اسکراج برد، کتاب اینک خورشید، اثر مرتضی ممیز.

تصویر ۲۶- اسکراج برد، خراش روی کاغذ گلاسه، آبگوشت میخ، اثر محسن حسن پور

تصویر ۲۷- اسکراچ برد، خراش روی کاغذ گلاسه، آبگوشت میخ، اثر محسن حسن پور

تصویر ۲۸- اسکراج برد، خراش روی کاغذ گلاسه، آبگوشت میخ، اثر محسن حسن پور

الف

ج

ب

د

و

هـ

تصویر ۲۹- الف- ج- اسکراچ برد، خراش روی کاغذ گلاسه، صدای دوم، اثر هوشنگ ارومیه

تمرین

- ۱- با استفاده از شیوه‌ی اسکراچ برد در ابعاد 25×25 cm یک داستان برای کودکان مقطع سنی الف (پیش از دبستان) را تصویرسازی کنید.
- ۲- با الهام از نقوش سنتی (اعم از گیاهی و جانوری) بر روی فویل پشت چسب‌دار به تصویرسازی بپردازید.